

PRÒLEG

Llarga vida a la glòria trans i travesti

VALENTINA BERR

Quan el que està en joc és una cosa tan important com la vida o la mort, catàstrofe o salvació, és difícil afrontar el cost de la vulnerabilitat, incloent-hi la vulnerabilitat necessària per habitar la incertesa o els pensaments més tendres i fugaços.

—Jules Gill-Peterson

És estrany com una veu tendeix a enfortir la valentia d'aquelles persones que decidim habitar les nostres vides més enllà de les imposicions del que és cis i binari. Se'ns pinta com éssers de resistència, s'enveja la nostra fermesa, s'esgota la paraula *resiliència* en les nostres boques de tant emprar-la. No obstant, jo escric aquest pròleg amb una forta síndrome de la impostora, no per allò d'escriure, que això és un altre tema, sinó perquè em trobo immersa en una estranya fragilitat.

Com també fa l'autora d'aquest llibre al qual us dono la benvinguda, reflexiono sobre com de feble m'he tornat amb els anys, no pas pels anys: ha estat un periple ple de violència en el qual de vegades figuro com a remitent únic, de vegades simplement soc part d'un tot que el sistema intenta enderrocar i que, en tots els casos, porta la signatura de l'odi a la transfeminitat.

De vegades confonem cuirassa amb fortalesa. Sento que moltes de les que ens exposem, des del desafiament a la norma, a reflexionar en públic sobre la dissidència de gènere, ho fem des d'una certa

consciència que el clima és advers. Que les conseqüències poden ser una allau (més) d'insults, una plantofada (més) a la cara en molts treballs, una agressió (més) al carrer, una humiliació (més) en una comissaria de policia, amb un llarg etcètera i amb tot el que això comporta més enllà.

Quan aquestes són les regles del joc, és lògic pensar que sortirem a l'escenari protegides amb les nostres armadures casolanes. El que no és tan comú és preguntar-se com és de possible, per a moltes, treure'ns de sobre aquests escuts quan tornem a la intimitat de les nostres cases. Tenim accés a la nostra pròpia fragilitat? Tinc els meus dubtes. Agraïxo a Jules Gill-Peterson aquest llibre perquè, encara sense saber fins a quin punt ella s'ha despullat dels seus escuts, sí que ens ha proporcionat un munt d'històries de vulnerabilitat que la història ens devia i ens seguirà devent.

«Les persones trans, especialment les dones, hem crescut sentint com definien els contorns de les nostres vides aquells que no érem nosaltres.» Alana S. Portero començava així el pròleg de *La respuesta a todo lo que preguntaría a una tía trans*, l'assaig que vaig publicar el 2023 sobre què és ser trans. Aquelles paraules fa dies que m'acompanyen mentre lleigeixo aquesta obra que tens a les mans. M'han vingut moltes coses al cap, però aquesta frase de la meua estimada Alana destaca entre les altres. Em ressona dins el cervell perquè, en aquesta obra, Jules Gill-Peterson la porta un pas més enllà.

La Jules (em permetré la confiança de tractar-la de «tu», que el viatge de llegir-la ha estat llarg i intens) parla de les violències que pateixen moltes dones trans. Sí. Però també de com, en nom del que és ser trans, hem definit els contorns de les vides de moltes altres persones. Hem legitimat tant les violències contra elles com també les nostres accions salvadores i heroiques, tan pròpies del colonialisme que encara opera contínuament avui dia. Ella parla de *subjectes trans-feminitzats* per abastar tota la complexitat de persones susceptibles de patir la violència trans misògina —en la versió original ho escriu separat, de manera que desplaça el focus de com ens entenem cap a com apunta cap a nosaltres—, la qual cosa evoca aquest concepte que he sentit utilitzar a Ira Hybris, citant Itziar Ziga, de *subjectes mujerizados*.

Això va ser el primer que va cridar-me l'atenció. Em sembla una proposta innovadora, no perquè no hagi estat feta abans, sinó perquè prové d'un àmbit acadèmic que és molt conegut per participar activament en l'estudi de l'*alteritat* des de la centralitat blanca. És reconfortant llegir textos sobre les dissidències que evitin traduir les seves experiències als nostres codis culturals i temporals. La Jules et convida a acompanyar-la pel seu viatge a través de diferents ciutats i països per entendre la transmisogínia. Però no ho fa, al meu parer, des de la perspectiva de l'antropòloga que marxa d'expedició a estudiar una tribu indígena que li sembla curiosa, més aviat el contrari: el seu llibre és una exploració exhaustiva de quins són els mecanismes i les dinàmiques —en gran mesura colonials— que han construït aquesta violència i aquest odi contra les dissidències que se situen en l'espectre transfemení i, concretament, contra aquelles travessades per no ser persones blanques. Ens estudia a nosaltres i moltes altres, sí. Però també les violències colonials de les quals ens hem de fer càrrec.

En tot aquest viatge, la investigadora formula preguntes que moltes de nosaltres fariem en el seu lloc, i va documentant amb històries reals les respostes que intenta elaborar. Per exemple, es pregunta per què la violència contra les dones trans racialitzades és tan particular i desproporcionada respecte de la resta. Sense oblidar una de les qüestions vertebrals de tot el llibre: per què la transmisogínia és tan potent i extrema en contextos culturals i polítics tan radicalment diferents? I, encara més enllà, s'atreveix a preguntar-se també per què tant els moviments ultraconservadors i autoritaris com els feministes d'esquerres la promouen, fins al punt de veure com de vegades aquelles violències provenen d'un atac més ampli contra les persones LGTBQIA+ en alguns llocs i, alhora, en d'altres van dirigides específicament contra les dones trans per part de gais i lesbianes.

És probable que, a aquestes alçades, amb tots aquests interrogants, et pugui sorgir el dubte per excel·lència: aleshores, en quin moment comença la transmisogínia? I a on? Evidentment, la Jules no és aliena a aquesta inquietud i examina aquestes arrels fins a trobar-se amb el que ella, m'atreveixo a avançar, ja s'imaginava. No desvelaré res, vull

deixar que ho descobreixis pels teus propis mitjans, però t'asseguro que sosté una opinió forta a l'hora de situar-ne els orígens.

Per si en quedés cap dubte, el llibre també és un relat de classe. Se m'ha quedat gravada a la ment la història de Kelly i la frase «Per a Kelly, la feminitat era una qüestió econòmica, i no l'expressió d'una identitat interior», que entendràs quan arribis al capítol «El pànic trans global». Aquesta marca de classe en ressona molt a totes les que sabem —perquè ens ho han fet saber forçosament— que la nostra expressió de gènere va lligada a la policia que és el capitalisme i les seves regles. Que la mateixa expressió de la (trans)feminitat, la que ens ajuda a pagar el lloguer d'una habitació participant en xous *drag* en clubs nocturns, ens pot impedir l'accés al lloguer d'aquesta mateixa habitació si el rendista de torn s'adona de la nostra transfeminitat i decideix rebutjar-nos a causa d'ella.

Amb tot, quan penso que aquest pròleg acompanyarà un llibre que se situa en diferents territoris, em plantejo en quin context aterrarà aquí, a l'Estat espanyol, el 2024. Com seran rebudes les seves propostes en aquest moment històric en aquest país. Una es pregunta si per entendre com està aquí la cosa respecte de la transmisogínia hauria de començar parlant de la Llei trans.... o de la Llei d'estrangeria. Quina té més impacte en les vides de les persones travessades per aquesta violència? El manifest de l'Orgull Crític de Madrid del 2022, en suport de la iniciativa Regularització Ja, portava per títol «Sense papers no hi ha orgull, que cremin les fronteres del *racistema*» i exclamava: «Exigim la fi de la violència, les deportacions exprés, els camps de refugiats, les presons, els CIEs, les fronteres i les batudes!», la qual cosa posava en evidència que entre alguns sectors del país hi ha una consciència clara que la violència transmisògina és complexa i ha d'abordar-se totalment. Un país que, tanmateix, acull sense complexos una divisió vergonyosa dins les manifestacions del 8 de març durant els darrers anys. I no dic «vergonyosa» des de la idea que la divisió sigui intrínsecament negativa, sinó posant l'accent en els motius d'aquesta divisió. Un moviment feminista que, tot i la fortalesa que ens està portant a aconseguir grans avenços a través dels debats per a la justícia reproductiva, la violència masclista o la salut sexual (fins i tot alguns sobre el fet trans!), es veu esquitxat per una

creixent onada d'odi contra les dissidències de gènere, que oculta un munt d'altres derives classistes i racistes i que avança un gir perillós que ataca les més precàries: les putes, les migrades, les *discas*...

Defensant que «no són causes feministes» qüestions com la trans-misogínia, la transfòbia, l'habitatge, les fronteres, la policia, el genocidi contra Palestina o la lluita contra el sistema capitalista, entre moltes altres, el que s'aconsegueix és que un moviment que aspira a ser revolucionari -fins i tot quan s'utilitzen les eines de l'amo, com diria Audre Lorde- es vagi convertint en una pugna per ser l'amo. El mateix passa quan no es contemplen les demandes feministes en cadascuna d'aquestes lluites. Així, cada vegada eixemplem més la falca entre aquells que lluiten per l'emancipació de la totalitat de les persones i aquells que reclamen el dret a accedir a (o a mantenir-se en) el cim de la piràmide del privilegi combatent els seus sostres de vidre.

Com ja pots endevinar, aquest llibre conversa amb les veus de les que difícilment poden ni tan sols imaginar-se què és un sostre de vidre. De fet, em semblen especialment rellevants les declaracions de l'autora en una entrevista sobre aquest llibre per a la revista novaïorquesa *The Cut*, quan li pregunten qui creu que està fent una feina important i interessant en el camp dels estudis trans en aquest moment. La seva resposta ve a dir que, sent ella part de l'acadèmia, els estudis trans acadèmics no solen inspirar-la, i afegeix: «L'acadèmia és generalment responsable de les pitjors idees sobre les persones trans, històricament parlant». En aquesta mateixa entrevista afirma que troba molta més inspiració en les productores culturals que són dones trans, com Cecilia Gentili, els seus espectacles i el seu llibre *Faltas*. Tristament, mentre escric aquestes línies m'adono que, al mateix temps que descobreixo la meravellosa Cecilia Gentili i la seva proposta artística, rebo la notícia que va morir fa poques setmanes, així que el meu petit homenatge a la seva persona i a les seves aportacions és cedir-li aquesta petita menció en aquest pròleg. Que descansi en poder. Gràcies per inspirar-nos.

Llegir la Jules, per a mi, ha estat sentir de nou les veus de moltes companyes transfeminitzades parlant de les seves experiències amb homes a Tinder, als bars, a les cites, en l'amor, en la seva relació amb la feminitat i les seves llums i ombres. Aquesta dualitat masculina

entre el desig i l'odi fins al punt de voler matar-les. Les seves veus, les transfemenines, em sonen al mateix temps properes i llunyanes. Connecto amb la part fosca de les seves històries, algunes de les seves violències em resulten molt familiars i fins i tot les he pogut patir jo. Tanmateix, no connecto amb les parts brillants. La brillantor de la transfeminitat no s'ha reflectit mai en mi. Tampoc no he brillat mai jo dins la transfeminitat, no la sento part de la meua identitat. Havent-me construït des d'un altre lloc, esdevenir una dona trans sempre ho he sentit com una cosa imposada. Com una identitat que em correspon per assignació, a la qual dec un treball per encaixar en les expectatives, amb les seves respectives violències. Una identitat que he d'acceptar encara que no formi part de mi. Per això em defineixo com a dona trans de professió, però lesbiana no-binària de vocació (i escriptora per la cara, hi afegeixo).

Ara, gràcies a aquest llibre, puc entendre encara millor que no soc l'única a qui li passa. Que ser un subjecte transfeminitzat és un procés de disciplinament que et condemna a unes violències que no són intrínseques a la teua condició ni a la teua realitat. Que patir transmisogínia potser no és el que et fa ser dona trans. Que ser dona trans potser no és l'únic que et fa patir transmisogínia.

Si, citant la Jules, «tothom està implicat en i modelat per la transmisogínia», si «no hi ha ningú que estigui afectat exclusivament per ella fins al punt de viure en un estat de victimització total, així com no hi ha ningú que visqui completament aliè a les seves maquinacions», aleshores... ¿què esperem per unir-nos totes contra aquesta?

Si el que ens falta és ràbia, en aquest llibre en trobarem.

Si el que ens falta és organització, als carrers en continuarem construint.

Del passat i del present d'aquesta breu història de la transmisogínia tenim des d'ara unes pàgines molt lúcides gràcies a la Jules.

Fem-les servir per reescriure una llarga història, una llarga vida, d'una glòria trans i travesti que desafii i canviï la totalitat de l'estat actual i violent de les coses.

Valentina Berr
Esriptora, comunicadora i divulgadora social